

**นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**
**The Development Policy for Quality of Life
of the Elderly in the Local Administrative
Organizations in the Northeastern Provinces**

ดร.เศรษฐวัฒน์ โชควรงกุล*

Dr.Settawat Chockworgul

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษาการก่อตัวของนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ 3) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ 4) เพื่อศึกษาผลของการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติพื้นที่ในการศึกษาวิจัยคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครราชสีมาชัยภูมิและบุรีรัมย์การเก็บข้อมูลใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักร่วมกับการเสริมด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการวิจัยเชิงคุณภาพได้คัดเลือกเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีแหล่งข้อมูลคือ 1) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายการพัฒนา

* อาจารย์ประจำ โปรแกรมบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจำนวน 55 คน 2) เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามปรากฏการณ์ส่วนวิธีวิจัยเชิงปริมาณได้คำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างจากนายกองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดจำนวน 686 คนด้วยสูตรคำนวณของ Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อน $+/- 0.05$ ภายใต้ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 252 คนวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนามผลการวิจัยพบว่า

ประการแรกพบว่าการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องการก่อตัวของนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สามารถเข้าสู่วาระนโยบายขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามกรอบการวิเคราะห์สามกระแสได้แก่กระแสการเมืองกระแสตัวปัญหากระแสนโยบายและหน้าต่านโยบายตามตัวของ Kingdon

ประการที่สองพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) ทรัพยากรนโยบาย 3) การบริหารจัดการ 4) ความต้องการของผู้สูงอายุ 5) ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประการที่สามพบว่าผลกระทบในด้านบวกคือการน่านโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติจะทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้นทั้งทางสุขภาพร่างกายจิตใจและรายได้ผลกระทบในด้านลบคือปัญหาด้านความจำกัดของงบประมาณการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องผู้สูงอายุของบุคลากรในองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการมีบุคลากรจำนวนน้อยไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึงประการที่สี่พบว่าองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จในการน่านโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและควรปรับปรุงการน่านโยบายไปปฏิบัติหลายด้านได้แก่งานด้านงบประมาณการบริหารบุคลากรการจัดทำฐานข้อมูลอย่างบูรณาการและการจัดให้มีเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, สังคมผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were 1) to investigate the formation by Local Administrative Organizations of the northeastern provinces of Thailand of development policy for quality of life of the elderly 2) to study the implementation of policies to improve the quality of life of the elderly 3) to study the results of the policies for elderly quality of life that were carried out by Local Administrative Organizations and 4) to study the effects of the development policy. The areas of research were the Local Administrative Organizations in the provinces of Nakhon Ratchasima, Chaiyaphum and Buriram. Data was collected by qualitative approach and supplemented by quantitative methods. The qualitative research into Local Administrative Organizations managing resources for the elderly was conducted by 1) in-depth interviews with 55 people directly related to development of policies for elderly quality of life, 2) study of documents and related theories and 3) non-participant observation. Qualitative data were analyzed by using inductive analysis, data analysis and presentation of content based on the phenomenon. The quantitative research methods, collected data from the sample of 686 persons, they were the Local Administrative Organizations presidents by using Yamane's formula. The margin of error was ± 0.05 under the confidence interval for a total of 252 samples. Quantitative

data were analyzed by using descriptive statistics. The results were as follows: Firstly, an analysis of the issues related to formation of development policies for elderly quality of life and the priority these issues received in the policy agenda of Local Administrative Organizations found that these issues were based on the current political power, the current problems facing the elderly and the policy window based on models of Kingdon. Secondly, it was found that the success of the development policy for elderly quality of life was affected by the following factors, in order of importance: 1) leadership 2) policy resources 3) management 4) the needs of the elderly and 5) cooperation with the relevant authorities. Thirdly, it was found that the positive impact of development policy for elderly quality of life was improvement of quality of life through physical health, mental and emotional health and income. The negative impact were in budget constraints, lack of knowledge and understanding of elderly people in Local Administrative Organizations, and a limited personnel was able to care for the elderly community. Finally, it was found that Local Administrative Organizations have succeeded in adopting policies that perform at a moderate level for development of elderly quality of life. The policies should be revised to include aspects of the budget, management of personnel, preparation and integration of the database, and provision of effective networks of cooperation.

Key Word: Development for Quality of Life of the Elderly, Elderly Society, Elderly, Local Administrative Organization

หลักการและเหตุผล

ผู้สูงอายุหมายถึงบุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปซึ่งอยู่ในวัยสุดท้ายของวงจรชีวิตองค์การสหประชาชาติได้กำหนดเกณฑ์สังคมผู้สูงอายุไว้ว่าประเทศใดที่มีประชากรอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปเป็นสัดส่วนเกินร้อยละ 10 หรืออายุ 65 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศถือว่าเป็นประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) สำหรับประเทศไทยจากโครงสร้างประชากรไทยในปัจจุบันประมาณ 64 ล้านคนและเป็นประเทศที่จัดได้ว่าอยู่ในช่วงของสังคมผู้สูงอายุด้วยเงื่อนไขมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 โดยนับตั้งแต่ปี 2548 สถิติผู้สูงอายุมีประมาณร้อยละ 10.5 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551: คำนำ) ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากปัจจัยหลัก 2 ประการคือการพัฒนาทางด้านการแพทย์และการบริการสาธารณสุขรวมทั้งนโยบายการวางแผนครอบครัวที่ทำให้ประชากรภายในประเทศมีอายุยืนยาวขึ้นและอัตราการเกิดลดน้อยลงอย่างมาก (กระทรวงสาธารณสุข, 2548: บทนำ) จากการคาดประมาณประชากรโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่าจำนวนและสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปหรือประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุประมาณ 7.3 ล้านคนหรือร้อยละ 11.0 ของประชากรทั้งหมดโดยปี พ.ศ.2563 คาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 10.8 ล้านคนหรือร้อยละ 15.3 ของจำนวนประชากรทั้งหมดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและระบบบริการต่างๆ เพราะประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นมักมีปัญหาสุขภาพ อนามัยมากขึ้นตามวัยเจ็บป่วยต้องพึ่งพิงการช่วยเหลือดูแลในด้านสังคมผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งหรือไม่สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและไม่สามารถดำรงชีพในชุมชนโดยลำพัง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นการจัดระบบบริการรองรับความต้องการด้านสุขภาพและสถานบริการดูแลผู้สูงอายุจะเป็นภาระที่มากขึ้นตามลำดับ

ภาครัฐได้ให้ความสนใจในเรื่องของผู้สูงอายุนับตั้งแต่ปีพ.ศ.2525 เป็นต้นมาโดยเริ่มนำนโยบายผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาประเทศและได้มีการพัฒนาการรูปแบบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเรื่อยมาดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติมีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 1 ต่อเนื่องด้วยแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศใช้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 กฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดสิทธิที่ผู้สูงอายุจะต้องได้รับตามกฎหมายเช่นการบริการทางการแพทย์การบริการทางการศึกษาการประกอบอาชีพการมีส่วนร่วมทางสังคมและการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆเป็นต้นสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 281 กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่เท่าที่เป็นที่ยืนยันในหลักการกระจายอำนาจที่คำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553) สำหรับภารกิจหรือบริการที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องดำเนินการให้กับประชาชนในพื้นที่ก็คือการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กสตรีคนชราและผู้ด้อยโอกาสโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ได้ประกาศใช้ซึ่งได้ระบุสิทธิของผู้สูงอายุที่ต้องได้รับความคุ้มครองทั้งนี้เป็นการที่รัฐโอนมาให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลแต่รัฐยังคงทำหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการในขณะทีภารกิจอื่นๆที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอันที่จะสร้างสรรค์ดำเนินการตามกำลังความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีปัญหาในด้านต่างๆมากที่สุดเช่นปัญหาความแห้งแล้งความยากจนการอพยพย้ายถิ่นของประชากรเพื่อหางาน

ทำโดยเฉพาะจำนวนประชากรผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2552 มีจำนวนมากถึง 2,303,492 คนโดยคิดเป็นร้อยละ 10.88 ของประชากรทั้งหมดของภาค (ส่วนการทะเบียนราษฎร, 2552) ซึ่งให้เห็นว่ามีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วประกอบกับการพัฒนาที่ผ่านมาทำให้หลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นเป้าหมายของเมืองอุตสาหกรรมโดยเฉพาะจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ก่อให้เกิดการขยายตัวของเมืองและการเกิดระบบสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีผลกระทบทำให้วิถีชีวิตซึ่งเคยมีความสมดุลเกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมเมืองขยายตัวและกระจายตัวเพิ่มมากขึ้นสังคมชนบทรับความเจริญแบบสังคมเมืองเข้าไปใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตมากขึ้นอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและบริการเติบโตขึ้นดึงดูดชาวชุมชนออกจากอาชีพในภาคเกษตรไปเกิดการอพยพออกจากท้องถิ่นจนทำให้โครงสร้างของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปเช่นสัดส่วนหนุ่มสาววัยแรงงานลดน้อยลงครอบครัวมีขนาดเล็กลงสมาชิกของครอบครัวบางรุ่นหายไปจากครอบครัวและในที่สุดภาพรวมของชาวบ้านที่อยู่อาศัยในชุมชนมักประกอบไปด้วยผู้สูงอายุและเด็กเป็นส่วนใหญ่ลักษณะดังกล่าวทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรกลุ่มอื่นในชุมชนเพิ่มสูงขึ้นเช่นกันสิ่งที่ตามมาคือผู้สูงอายุจะมีผู้เลี้ยงดูหรือดูแลให้มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างปกติสุขน้อยลงผู้สูงอายุจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังโดยลูกหลานออกไปทำงานในเมืองและเสียเงินทองมาเลี้ยงดูหรืออาจถูกปล่อยปละละเลยให้ผู้สูงอายุต้องทำมาหากินเลี้ยงตัวเองไปตามลำพัง

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าการก่อตัวของนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร การนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติเป็นอย่างไรผลกระทบจากการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติเป็นอย่างไรและผลของการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในเขตจังหวัด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไรอันจะเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอด
ประสบการณ์แก่หน่วยงานอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการก่อตัวของนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อศึกษาผลของการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบถึงการก่อตัวของนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ได้ทราบถึงการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ได้ทราบถึงผลกระทบจากการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. ได้ทราบถึงผลของการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยทั้งในด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และด้านการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

1. การศึกษาเชิงคุณภาพผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยวิธีการต่างๆดังนี้

1) การวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครราชสีมาชัยภูมิ และบุรีรัมย์จำนวน 55 คน

3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

1.1 ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative methodology research)

ขั้นตอนที่ 1: แหล่งข้อมูลที่ใช้วิจัย

ขั้นตอนที่ 2: วิธีการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4: การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5: การวิเคราะห์ข้อมูล

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative analysis) อันได้แก่การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามปรากฏการณ์เพื่อที่จะแสวงหาข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยอันเป็นการนำไปสู่ความสำเร็จในการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ

2. การศึกษาเชิงปริมาณระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้คือนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดจำนวน 686 คนในเขตจังหวัดนครราชสีมาชัยภูมิและบุรีรัมย์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจะใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Yamane ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ $+ / - 0.05$ ภายใต้ความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 252 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปหาความหมายทางสถิติเพื่อหาตัวเลขทางสถิติที่แสดงถึงข้อเท็จจริงต่างๆหรือข้อความที่แสดงถึงปริมาณมากน้อยและการตีความหมายข้อมูลการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลเสริมความแม่นยำและชัดเจนของข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาโดยวิธีแปลค่าความร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า

ประการแรกการก่อตัวของนโยบายพบว่าการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องการก่อตัวของนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สามารถเข้าสู่วาระนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์ออกเป็นสามกระแสได้แก่กระแสการเมืองกระแสตัวปัญหากระแสนโยบายและหน้าต่างนโยบายตามตัวแบบของ Kingdon การศึกษาพบว่ากระแสการเมืองเรื่องความสอดคล้องในทัศนคติของประชาชนและนักการเมืองท้องถิ่นต่อประเด็นปัญหาผู้สูงอายุในขณะที่กระแสตัวปัญหาได้แก่ปัญหาสังคมผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆและมีความรีบด่วนเพียงพอที่จะให้หน่วยงานรัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการเตรียมมาตรการที่เพียงพอเพื่อรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่มีมากขึ้นทุกปีสำหรับ

กระแสนโยบายได้แก่ทางออกต่อประเด็นปัญหานั้นสามารถประสานกันได้เนื่องจากทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งข้อเสนอของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทยคือความกตัญญูต่เวทีทำให้กระแสทั้งสามสามารถเข้าสู่วาระนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้หรืออาจกล่าวได้ว่าปัญหาผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกที่จะออกเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุออกมาใช้ในพื้นที่ความรับผิดชอบ

ประการที่สอง การนํานโยบายไปปฏิบัติพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนํานโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) ททรัพยากรนโยบาย 3) การบริหารจัดการ 4) ความต้องการของผู้สูงอายุ 5) ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งนี้พบว่าวิธีการนํานโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จคือนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการมอบหมายภารกิจแก่หน่วยงานรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนโดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จในเป้าหมายของนโยบายซึ่งในระดับหน่วยงานมีแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในการทำงานของบุคลากรที่รับผิดชอบนโยบายมีการทำงานร่วมกันกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) ซึ่งถือได้ว่าอาสาสมัครเหล่านี้เป็นผู้ช่วยที่สำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ

ประการที่สามผลกระทบจากการนํานโยบายไปปฏิบัติพบว่าผลกระทบในด้านบวกคือนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจะทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้นทั้งทางสุขภาพร่างกายจิตใจและรายได้ผลกระทบในด้านลบคือปัญหาด้านความจำกัดของงบประมาณการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องผู้สูงอายุของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการมีบุคลากรจำนวนน้อยไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึงและสถานการณ์ทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมอาจส่งผลกระทบต่อการนํานโยบาย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติได้ทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ

ประการที่สี่ ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จในการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและควรปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติหลายด้านได้แก่งานด้านงบประมาณการบริหารบุคลากรการจัดทำฐานข้อมูลอย่างบูรณาการและการจัดให้มีเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเชิงเอกสารพบว่าตามทฤษฎีการเข้าสู่ภาวะของนโยบายของ Kingdon (1995: 176) กล่าวไว้ว่าเมื่อกระแสการเมืองกระแสตัวปัญหาและกระแสนโยบายเข้ามาบรรจบกันหน้าต่างนโยบายจะเปิดและประเด็นปัญหานั้นจะเข้าสู่ภาวะของรัฐบาลเพื่อกำหนดเป็นนโยบายต่อไปสำหรับกรณีการก่อตัวของนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าสู่ภาวะนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เนื่องจากกระแสการเมืองคือทัศนคติของตัวแสดงสอดคล้องกันต่อประเด็นปัญหากระแสตัวปัญหาได้แก่ปัญหาเรื่องสังคมผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่เร่งด่วนรวมทั้งกระแสนโยบายกล่าวคือทางออกต่อปัญหาสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทยคือความกตัญญูแก่ผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยากร หวังมหพร (2546) ผลการศึกษาพบว่าประเด็นเรื่องผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วประเด็นดังกล่าวถูกองค์กรระหว่างประเทศส่งผ่านและถ่ายทอดแนวคิดนโยบายมายังประเทศที่กำลังพัฒนาผ่านการประชุมสัมมนาขององค์กรระหว่างประเทศการก่อตัวของนโยบายผู้สูงอายุของประเทศไทยเป็นไปตามตัวแบบผู้นำแปลงรูปผ่านองค์กรตัวแทนกล่าวคือส่วนราชการในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วน

เสียในนโยบายดำเนินการทางการเมืองผ่านกลุ่มผลประโยชน์ที่ตนเองจัดตั้งและให้เงินสนับสนุนเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลไทยกำหนดนโยบายผู้สูงอายุและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการก่อตัวของนโยบายผู้สูงอายุตามตัวแบบผู้นำแปลงรูปทำให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อผู้สูงอายุมุ่งเน้นไปที่โครงการต่างๆตามความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ผลักดันเรียกร้องนโยบายจากรัฐบาลสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kingdon (1984) ผลการศึกษาพบว่ากำหนดวาระนโยบายประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ๆ คือ 1) กระแสตัวปัญหาคือองค์ประกอบของกระแสของปัญหานี้ 2) กระแสนโยบายเช่นความสามารถในการแก้ไขปัญหาหรือข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3) กระแสการเมืองเช่นการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลผลการเลือกตั้งหรือมติมหาชน Kingdon เห็นว่าเมื่อใดก็ตามที่กระแสทั้งสามประการมาบรรจบกันก็จะเป็นที่มาของนโยบายสาธารณะหรือหน้าต่างนโยบายสถานการณ์ที่ทำให้หน้าต่างนโยบายเปิดออกมักจะได้แก่สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้น

2. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้กำหนดนโยบายกลุ่มผู้บริหารนโยบายและกลุ่มผู้นำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองว่านโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุควรเป็นนโยบายที่เกิดจากความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยเป็นนโยบายที่มุ่งดูแลผู้สูงอายุทุกด้านเช่นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านสุขภาพร่างกายรายได้และสุขภาพจิตเพราะผู้สูงอายุส่วนมากในท้องถิ่นมักประสบปัญหาไม่มีผู้ดูแลเพราะลูกหลานต้องออกไปทำงานนอกบ้านปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากไร้พิการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้าไปดูแลซึ่งสอดคล้องกับ Kerrs (1976) ผลการศึกษาพบว่าช่องทางที่ทำให้นโยบายล้มเหลวประการหนึ่งคือเป้าหมายไม่ชัดเจนในด้านคุณค่าทำให้ฝ่ายที่นำนโยบายไปปฏิบัติหรือฝ่ายบริหารสามารถบิดเบือนเป้าหมายได้ตั้งนั้นเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายหากมีความชัดเจนจะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นจริง

3. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้กำหนดนโยบายกลุ่มผู้บริหารนโยบายและกลุ่มผู้นำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดคำนึงถึง พ.ร.บ.ผู้สูงอายุฉบับ พ.ศ.2546 เพราะเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับโดยตรงในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำพ.ร.บ.ดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับองค์กรในส่วนผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถเกิดได้ 2 ด้านคือผลกระทบในด้านบวกและผลกระทบในด้านลบในส่วนผลกระทบด้านบวกผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดว่านโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุจะทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้นทั้งทางสุขภาพร่างกายจิตใจและรายได้โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากไร้พิการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้จะได้รับประโยชน์จากนโยบายนี้เป็นอย่างมากโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักที่เข้าไปดูแลผู้สูงอายุ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Van meter and Van horn (1976, อ้างในสมบัติ อารังธัญวงศ์, 2553: 9) ผลการศึกษาพบว่าขอบเขตของการสนับสนุนหรือคัดค้านต่อวัตถุประสงค์ของนโยบายจากบุคคลชั้นนำในองค์กรและจากปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชนมีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติเช่นกันความเห็นของสาธารณชนและชนชั้นนำ (Elite) ต่อแผนงานเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

4. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้กำหนดนโยบายกลุ่มผู้บริหารนโยบายและกลุ่มผู้นำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ประเมินว่าการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบความสำเร็จในระดับปานกลางเท่านั้นซึ่งควรมีการปรับปรุงในหลายด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยากร

ห้วงมหาพร (2550) ผลการศึกษาพบว่าโครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ) โดยเป็นโครงการที่มีการพัฒนามาจากโครงการเก่าที่มีอยู่เดิมสำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดนวัตกรรมพบว่าปัจจัยด้านความรุนแรงของปัญหาได้แก่งบประมาณรายจ่ายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจัยด้านองค์การได้แก่ปัจจัยองค์การด้านการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ผู้ปฏิบัติงานและการปรับปรุงวิธีการทำงานและปัจจัยด้านการเรียกร้องการเกิดนวัตกรรมเป็นผลมาจากความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับนวัตกรรมการนโยบายนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติทั้งนี้ปัจจัยทั้งสามประการจึงมีผลต่อการเกิดนวัตกรรมในระดับที่แตกต่างกันสำหรับนวัตกรรมผู้สูงอายุแล้วปัจจัยด้านองค์การมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการเกิดนวัตกรรมผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยมีดังนี้

1.1 การสร้างความรู้หรือการทำงานทางวิชาการก่อให้เกิดพลังปัญญาที่เป็นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยมีนักวิชาการหลากหลายสาขาเข้ามาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการเพื่อย่อยข้อมูลเหล่านี้แล้วนำเสนอต่อสาธารณชนให้เข้าใจและเรียนรู้รวมทั้งทำการสังเคราะห์ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุร่วมกับกลุ่มการเมืองและกลุ่มประชาสังคมจะช่วยผลักดันให้การนโยบายนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

1.2 การเคลื่อนไหวของสังคมเป็นตัวสร้างพลังประชาคมเป็นพลังพลเมืองที่เริ่มมีความเข้มแข็งและเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่มผลักดันให้เกิดปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นโดยกลุ่มประชาคมประกอบด้วยกลุ่มผู้สนใจกลุ่มผลประโยชน์และองค์กรวิชาชีพ ตลอดจนกลุ่มที่รวมตัวกันโดยมีจุดมุ่งหมายในผลประโยชน์สาธารณะต่างก็พัฒนา

ประสบการณ์และเริ่มขยายเครือข่ายเชื่อมโยงในประเด็นปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันได้ดีขึ้นพลังประชาคมจึงสามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้อย่างชัดเจนที่สุด

1.3 การเชื่อมโยงกับภาคการเมืองพลังทางการเมืองเป็นพลังที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางนโยบายงบประมาณและกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องให้ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ในสภาพการกระจายอำนาจทางการเมืองในปัจจุบันกลไกการเมืองท้องถิ่นกำลังพัฒนาองค์กรขึ้นมาเป็นพลังทางการเมืองแยกย่อยรับผิดชอบภาระเชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแต่ละท้องถิ่นแม้จะยังเป็นสิ่งใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เริ่มเข้ามารับบทบาทในการปกครองและบริหารจัดการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นก็ตามแต่หากช่วยกันสร้างสรรค์ศักยภาพและแสวงหาความชัดเจนในรูปแบบและบทบาทในการจรรโลงระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของแต่ละท้องถิ่นได้จริงก็จะเป็นฐานพลังหลักสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

หากนอกระบบทั้ง 3 ประการมาบูรณาการร่วมกันได้คือเกิดการใช้ความรู้ประกอบกับพลังการขับเคลื่อนของภาคประชาสังคมภายใต้ช่องทางที่รัฐและการเมืองเปิดโอกาสและเห็นคุณค่าของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุก็จะทำให้เกิดการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

1.4 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นในด้านการอบรมส่งเสริมความรู้บุคลากรในท้องถิ่นและเพิ่มอัตรากำลังคนด้านการดูแลผู้สูงอายรรวมทั้งเน้นให้มีการดำเนินการด้านการดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยพัฒนาดั้งแต่ระดับหลักสูตรการฝึกอบรมเฉพาะทางในสถาบันการศึกษาพยาบาลจนถึงระดับ (อสม.) และ (อผส.) ที่ให้การดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่น

1.5 รัฐบาลควรมีการแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้การสนับสนุนในการจ่ายเงินสมทบเพื่อสวัสดิการของผู้สูงอายุได้โดยไม่ผิด

ระเบียบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เช่นระเบียบการให้ค่าตอบแทน (อสม.) และ (อผส.) เพราะระเบียบของ (สตง.) อาสาสมัครคือผู้ที่อาสาทำงานไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการจ้างได้และควรมีการพิจารณาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดบ้างที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้แล้วควรถูกให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจัดสรรงบประมาณด้านผู้สูงอายุของท้องถิ่นเองเพื่อเป็นการลดภาระงบประมาณจากรัฐบาลและเป็นการส่งเสริมให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเอง

1.6 รัฐบาลควรยอมรับแนวคิดของหน่วยงานที่มีหน้าที่นำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติรวมทั้งรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอของผู้สูงอายุเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุให้สามารถเข้าถึงและตอบสนองความต้องการผู้สูงอายุได้มากที่สุด

1.7 ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรคัดเลือกบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถเข้าใจงานด้านผู้สูงอายุเป็นอย่างดีควรเป็นคนที่จิตใจเสียสละโอปอฮ้อมอารีรู้และเข้าใจจิตวิทยาผู้สูงอายุและถ้าเป็นไปได้ควรเป็นคนในท้องถิ่นนั้นๆ เพราะคนในท้องถิ่นจะรู้และเข้าใจปัญหาของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีและสามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาก็ได้ถูกจุดที่สุด

1.8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มจำนวนผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุให้เพียงพอกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นและควรส่งเสริมให้บุคลากรที่รับผิดชอบด้านผู้สูงอายุได้มีการอบรมความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอรวมทั้งการเพิ่มค่าตอบแทนให้กับ (อสม.) และ (อผส.) เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับคนในท้องถิ่นอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อส่วนรวม

1.9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการทำงานอย่างบูรณาการคือร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งจากภาครัฐและเอกชนเพราะการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นโครงการระยะยาวและมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุในประเทศซึ่งการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายนี้ก็เพื่อเป็นการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมให้มากที่สุด

1.10 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุในท้องถิ่นรวมกลุ่มจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุให้ครบทุกหมู่บ้านทุกชุมชนเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำร่วมกันเพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุรู้สึกเหงารู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าแต่ควรหา กิจกรรม/โครงการมาให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมด้วยเช่นส่งเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุมีอาชีพโดยร่วมมือกับแรงงานจังหวัดจัดส่งวิทยากรมาอบรมความรู้ส่งเสริมอาชีพและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปสอนหนังสือสำหรับเด็กเล็กในชุมชนเพราะผู้สูงอายุในวัย 60 - 70 ปี ยังมีความสามารถทำงานและถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชนได้

1.11 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน/ชุมชนเช่นโครงการเงินออมวันละบาทโครงการฅาปนกิจชุมชนเป็นต้นซึ่งโครงการเหล่านี้เป็นโครงการที่ดีที่ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นพึ่งพาตนเองลดการพึ่งพารัฐบาลเพื่อให้คนท้องถิ่นสามารถดูแลกันเองได้ชุมชนเข้มแข็งท้องถิ่นเข้มแข็งและประเทศชาติเข้มแข็ง

1.12 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้แกนนำผู้สูงอายุกลุ่มหรือองค์กรผู้สูงอายุอาทิเช่นชมรมผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานนโยบายหรือกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อให้การดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้รับความสนใจและให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง

1.13 ให้หน่วยงานทุกหน่วยตั้งแต่ระดับกำหนดนโยบายไปจนถึงระดับนำนโยบายไปปฏิบัติรวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันได้แทนที่จะเป็นการสั่งงานกันลงมาตามลำดับขั้นซึ่งทำให้ผู้บริหารระดับสูงไม่สามารถรับทราบปัญหาที่แท้จริงของผู้สูงอายุได้แต่ควรนำข้อมูลที่ได้รับจากทุกระดับมาปรับใช้ในการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุให้สามารถเข้าถึงและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายผลการวิจัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศเพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลนโยบายโครงการการดำเนินงาน ตลอดจนการอบรมส่งเสริมความรู้ในพื้นที่ต่างๆเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอความสำเร็จของการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในระดับประเทศต่อไป

2.2 ควรศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นๆที่มีนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อหาแนวทางในการสร้างความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างหน่วยงานอื่นๆกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง. 2552. **ส่วนการทะเบียนราษฎร์**.กรุงเทพฯ: สำนักบริหารการทะเบียนกระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553. **แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ.2554-2557)**.สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2554, จาก www.thailocaladmin.go.th/upload/ebook/column/.../250_2693.pdf.

กระทรวงสาธารณสุขกรมการแพทย์สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ. 2548. **คู่มือแนวทางการจัดตั้งและดำเนินการคลินิกผู้สูงอายุ**.กรุงเทพฯ:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ปิยากร หวังมหาพร. 2546. **นโยบายผู้สูงอายุของประเทศไทย**.วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2550. **นวัตกรรมการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. 2553. **นโยบายสาธารณะ:แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ.**กรุงเทพฯ:เสมาธรรม.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551. **รายงานการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย.พ.ศ.2550.**กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

Kerrs, Donna H. 1976. “The Logic of “Policy” and Successful Policy.” **Policy Science** 7: 351-363.

Kingdon, John W. 1984. **Agendas, Alternatives and Public Policies.** Boston: Little, Brown and Company.

_____. 1995. **Agendas, Alternatives and Public Policies.** New York: Harper Collins.